

Věděli jste, že režisér Miloš Forman točil olympijské hry? Mrkněte se na naše filmové tipy!

22.11.2023 - Luboš Brabec | Česká olympijská

Rok: 1981, režie: Hugh Hudson, originální název: Chariots of Fire

Bývá označován za vůbec nejlepší sportovní film všech dob. Na to pochopitelně mohou být různé názory, ale silným argumentem pro je sedm nominací na Oscara, z toho čtyři úspěšné (nejlepší film, nejlepší původní scénář, nejlepší kostýmy, nejlepší hudba). A to v roce, kdy konkurencí byly snímky jako Na zlatém jezeře nebo Dobytelé ztracené archy. Pokud jste ho ještě neviděli, s velkou pravděpodobností budete znát aspoň ikonickou Vangelisovu hudbu. A jste-li o něco dříve narození, možná jste slyšeli také cover verzi Jitky Zelenkové z roku 1983 (To jsou má vítězství).

Námětem filmu je sportovní přátelství i rivalita skotského křesťana Erica Liddella a anglického Žida Harolda Abrahamse, sprinterů a olympijských vítězů z Paříže 1924. O jejich pozoruhodném příběhu si víc můžete přečíst [zde](#). □

Kromě scénáře, kde Colin Welland kladl maximální důraz na historickou autenticitu, přispěla k úspěchu Ohnivých vozů i uvěřitelnost sportovních scén – což u některých filmů bývá problém. Všichni herci, kteří vystupovali v roli atletů, prošli intenzivní tříměsíční přípravou pod vedením Toma McNabba, renomovaného trenéra anglických olympioniků.

Mezi atlety je film populární trvale, u zbývajících publika zažil druhou vlnu obliby před jedenácti roky při OH v Londýně. Stal se jedním z motivů zahajovacího ceremoniálu a do kin byla navíc uvedena remasterovaná verze původního snímku.

Rok: 2016, režie: Dexter Fletcher, originální název: Eddie the Eagle

Pokud jste unaveni z repríz Kokosů na sněhu, zkuste příběh anglického skokana na lyžích Eddieho Edwardse. Oba filmy jsou komedie, oba mají hrdiny ve sportovních outsidersch své doby a oba vrcholí při zimních olympijských hrách v Calgary 1988.

Základní linka je jednoduchá: Edwards se neprosadí do olympijského výběru sjezdařů, a tak dostane nápad, že zkusí jiné lyže a místo svahu skokanské můstky. I když ho od jeho záměru odrazují úplně všichni, od rodiny přes trenéry až po soupeře, nakonec si splní životní sen a dostane se na ZOH. Nikoli na divokou kartu nebo v rámci kvót, ale tím, že splnil tehdy platná kvalifikační kritéria.

Jelikož ještě před odletem do Calgary o něm natočila BBC reportáž, stal se velmi populární postavou a v dějišti Her ho vyhledávali fanoušci i zástupci reklamních agentur. Podle očekávání skončil na středním i velkém můstku poslední, možná i proto, že se kvůli větru několikrát měnil termín soutěží. A poprask kolem jeho osoby mu taky sotva prospěl.

Upozornění pro milovníky sportovní historie: film bere Edwardsův příběh a jeho cestu do Calgary poněkud přímočaře. Nestal se z něj skokan během několika měsíců. Poprvé se v elitní konkurenci představil už v předchozí sezoně, a když startoval na ZOH, měl za sebou jedno mistrovství světa a několik závodů Světového poháru. I tak ale jako sportovní komedie funguje skvěle, určitě se pobavíte.

Rok: 1973, režie: Miloš Forman, Kon Ichikawa, Claude Lelouch, Jurij Ozerov, Arthur Penn, Michael Pfleghar, John Schlesinger, Mai Zetterling, originální název: Vision of Eights

Tradice umělecky stylizovaných dokumentů o olympijských hrách je hodně dlouhá a ve své době měly takové počiny i velký mezinárodní ohlas. Ať už ty kontroverzní, jako Olympia z Berlína 1936 v podání nacistické propagandistky Leni Riefenstahlové, nebo třeba téměř tříhodinový opus Tokyo Olympiad od Kona Ichikawy.

V roce 1972 dostal americký producent David Wolper nápad svěřit dokument o olympijských hrách v Mnichově osmi slavným režisérům zastupujícím různé země. Jedním z nich byl už zmíněný Ron Ichikawa, sovětskou školu reprezentoval režisér válečných epopéjí Jurij Ozerov a velkými jmény byli i Claude Lelouch (Muž a žena) nebo John Schlesinger (Půlnoční kovboj).

Jedním z oslovených se stal Miloš Forman, tehdy už žijící v USA. Ke ztvárnění si vybral desetibojařské soutěže. „Před olympiádou se v Mnichově pořádalo atletické mistrovství NSR a já se na něj v rámci přípravy jel podívat. Tam jsem zjistil, že největší vypětí, námahu a drama prožívají desetibojaři, a proto jsem si desetiboj vybral jako své téma. Každá disciplína má svůj zvláštní rytmus, který jsem se rozhodl zdůraznit odpovídající muzikou. Taky jsem chtěl ukázat vše, co tuhle velkou událost provází: organizátory, diváky, nudu, okamžiky nehybnosti i výbuchy nadšení,“ vysvětloval později.

Autoři odlišně pracují s kamerou, světlem i zvukem, originálními způsoby se pokoušejí vyprávět své příběhy, hledají nečekané detaily a rozhodně se nesnaží sportovce bojující o medaile prezentovat pouze jako neohrožené hrdiny.

Vrcholem dokumentu je zřejmě pasáž Johna Schlesingera o maratonu. Ani ne tak kvůli tomu, že se jedná o královskou atletickou disciplínu plnou dřiny a odhodlání, ale hlavně se konal jen několik dnů po palestinském atentátu na izraelské sportovce. Stísněnou atmosféru se mu skvělým způsobem podařila přenést na plátno.

Rok: 2022, režie: Sally El Hosaini, originální název: The Swimmers

Yusra Mardini, nadějná syrská plavkyně, se spolu se sestrou Sarah rozhodly opustit válkou zničenou Sýrii a vydaly se s pomocí pašeráků lidí do Evropy. Dramatickou cestou, po moři. Jejich pouť neskončila ani úlevným dosažením řeckého ostrova Lesbos. Oddychnout si mohly, teprve když se se štěstím dostaly do Německa.

Žily v uprchlickém táboře v Berlíně a Yusru si vyhlédl plavecký trenér ze Spandau, který ji přesvědčil, že si může splnit svůj (a otcův) sen o olympijských hrách. Nakonec se skutečně v roce 2016 kvalifikovala do Ria, jako členka týmu uprchlíků. V závodě na 100 metrů motýlka vyhrála rozplavbu a obsadila 41. místo ze 45 účastnic (které ovšem měly výrazně komfortnější podmínky k přípravě).

Její příběh byl hodně medializovaný a Yusra Mardini dva roky po olympiádě vydala úspěšnou autobiografii. Na jejím základě natočila velšsko-egyptská režisérka Sally El Hosaini hraný film, který byl nominován na britské ceny BAFTA. Od loňska je ke shlédnutí na Netflixu.

Rok: 2016, režie: Stephen Hopkins, originální název: Race

Nic proti českému názvu, ale původní anglický Race a jeho dva významy (rasa i závod) o něco víc vystihují podstatu příběhu americké atletické legendy Jesseho Owense. Film se nestal klenotem světové kinematografie, ale pro pochopení kontextu jedné z největších událostí olympijské historie vám bohatě postačí.

Děj začíná Owensovým příchodem na univerzitu do Ohia. Už je nadějným sprinterem – ostatně atletika byla jedním z mála sportů, kterým se černoši ve 30. letech mohli v USA věnovat, v americkém fotbalu nebo baseballu se ještě uplatňovala rasová segregace. Svádí v té době několik bojů zároveň. Musí se prosadit jako sportovec, získat si respekt v elitářském univerzitním prostředí, na dálku se snaží finančně podporovat rodinu a zároveň doufá, že Amerika nebude bojkotovat olympijské hry v Berlíně, to by jeho kariéru a vyhlídky na pohodlnější život po jejím skončení dost narušilo.

Jak bezpochyby víte, v Berlíně nakonec získal čtyři zlaté medaile: v bězích na 100 a 200 m, v dálce a štafetě 4 x 100 m. Pro nacistickou propagandu, která hlásala nadřazenost árijské rasy, to byla největší rána jimi pořádaných olympijských her. Bohužel po návratu Owens zjistil, že ani sportovní sláva mu nezajistí rovnocenné postavení v americké společnosti a že v mnoha situacích stále bude občanem druhé kategorie.

Film je i s českými titulky ke shlédnutí na platformě Prime Video od Amazonu.

<https://www.olympijskytym.cz/article/vedeli-jste-ze-reziser-milos-forman-tocil-olympijske-hry-mrknete-se-na-nase-filmove-tipy>